

ХУЛОСАИ

шурои диссертатсионии 6D.КОА-059 назди Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) ва номзади илм

Парвандаи аттестатсионии № _____

Қарори шурои диссертатсионӣ аз 4 июни соли 2026 № 10-1

Барои сазовор донистани Тоирзода Сухроб Тоир, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисоси 6D074400 – Сохтмони гидротехникӣ ва иншоот (6D074401 – Сохтмони гидротехникӣ).

Диссертатсияи Тоирзода Сухроб Тоир дар мавзӯи «*Арзёбии хосиятҳои физикию механикии массивҳои атрофи нақбҳои гидротехникии истифодашавандаи баландфишор*», аз рӯи ихтисоси 6D074400 – Сохтмони гидротехникӣ ва иншоот (6D074401 – Сохтмони гидротехникӣ) ба ҳимоя 26.02.2026 с. қабул карда шуд, суратҷаласаи №5-2 шурои диссертатсионии 6D.КОА-059 назди Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон бо нишонаи 734025, ш.Душанбе, кӯчаи Бофанда 5/2 (фармоиши КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон №192/шд аз 01.07.2022 с.).

Довталаби дараҷаи илмӣ Тоирзода Сухроб Тоир 15 ноябри соли 1997 дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таваллуд шудааст.

Тоирзода Сухроб Тоир соли 2015 ба ихтисоси 1-70040101 – Сохтмони гидротехникӣ, Донишгоҳи давлатии Данғара дохил шуда, онро соли 2019 бо дипломи аъло хатм намуд. Пас аз хатми донишгоҳи номбурда, барои идомаи таҳсил соли 2019 ба шӯъбаи магистратураи Донишгоҳи давлатии Данғара аз рӯи ихтисоси 1-70040101 – Сохтмони гидротехникӣ дохил шуда, соли 2021 зинаи мазкурро бо ихтисоси 1-70040101 – Сохтмони гидротехникӣ ба дипломи аъло хатм кардааст.

Тоирзода Сухроб Тоир бо фармоиши президенти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон №274 аз 31.08.2021 ба ҳайси докторанти (PhD)-и Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экология аз рӯи ихтисоси 6D074400 – Сохтмони гидротехникӣ ва иншоот (6D074401 – Сохтмони гидротехникӣ) қабул карда шуда, мувофиқи амри президенти Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон аз 01.07.2024, №30001/23-284 таҳсилро дар докторантураи (PhD)-и Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ба анҷом расонидааст.

Дар айни ҳол Тоирзода Сухроб Тоир дар вазифаи сардори шӯъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи давлатии Данғара кор мекунад.

Диссертатсия дар озмоишгоҳи “Иншоотҳои гидротехникӣ”-и Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон иҷро шудааст.

Роҳбари илмӣ:

- номзади илмҳои техникӣ, дотсент, **Давлатшоев Саломат Қаноатшоевич**, Институти масъалаҳои об, гидроэнергетика ва экологияи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, ходими пешбари илмӣ.

Муқарризони расмӣ:

- **Саидзода Ҷамшед Ҳамро**, доктори илмҳои техникӣ, Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ, кафедраи «Масолахҳо, технология ва ташкили сохтмон», и.в. профессори кафедра;

- **Зувайдов Маҳмадулло Маҳмасолиевич**, номзади илмҳои техникӣ, Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав», кафедраи «Сохтмон», мудири кафедра.

Муқарризони расмӣ зикргардида ба диссертатсия тақризи мусбат додаанд.

Муассисаи пешбар - Донишкадаи энергетикӣ Тоҷикистон дар ҳулосаи мусбати додашудаи муассиса, ки аз тарафи раиси чаласа, муовини ректор оид ба илм, инноватсия ва рабобити хориҷӣ, номзади илмҳои техникӣ **Обидҷони Ш.Қ.** эксперт ва омодакунандаи лоиҳаи тақриз, номзади илмҳои техникӣ, мудири кафедраи сохтмони гидротехникӣ ва фанҳои умумитехникӣ Донишкадаи энергетикӣ Тоҷикистон **Давлатов Д.Н.** ва котиби чаласа **Тоиров Э.А.** ба имзо расидааст ва аз ҷониби ректори Донишкадаи энергетикӣ Тоҷикистон, доктори илмҳои техникӣ, дотсент **Исозода Д.Т** тасдиқ шудааст.

Диссертатсияи **Тоирзода Сухроб Тоир** дар мавзӯи «*Арзёбии ҳосиятҳои физикию механикӣ массивҳои атрофи нақбҳои гидротехникӣ истифодашавандаи баландфишор*» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисоси 6D074400 – Сохтмони гидротехникӣ ва иншоот (6D074401 – Сохтмони гидротехникӣ) дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ва талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад ва ба талаботҳои низомномаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №267 аз 30.06.2021 с. тасдиқ шудааст, мувофиқат менамояд.

Довталаби дараҷаи илмӣ дорои 22 корҳои илмӣ, аз ҷумла 9 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванда ва эътирофнамудаи ҚОА назди Президенти ҶТ; 7 мақола дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ; 2 патенти хурди Ҷумҳурии Тоҷикистон; 1 патенти Авруосиёгӣ ва 3 дастури таълимиву методӣ мебошад.

Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар маҷаллаҳои зерин ба нашр расидаанд:

Мақолаҳо дар маҷаллаҳои, аз ҷониби ҚОА назди Президенти ҶТ тавсияшуда:

1. **Тоирзода С.Т.** Муайян намудани ҳолати корӣ ва қитъаҳои зарардидаи нақби обёрии Данғара бо пешбини чорабиниҳои таъмирӣ [Матн] /**Тоирзода С.Т.**// Маҷаллаи илмӣ-техникӣ “Паёми политехникӣ”, бахши таҳқиқоти муҳандисӣ, Донишгоҳи техникӣ Тоҷикистон ба номи М. С. Осимӣ №1 (61). – Душанбе, с. 2023, – С.212-218. – ISSN 2520-2227.

2. Тоирзода С.Т. Усули назорати чараёни полоиш дар асоси сарбанд [Матн] / Давлатшоев С.Қ., Шамсуллоев Ш.А., Тоирзода С.Т., Мирзоева Б.М., // Паёми Донишгоҳи технологии Тоҷикистон №2 (53). – Душанбе, с. 2023, – С. 15-25. – ISSN 2707-8000.

3. Тоирзода С.Т. Муайян намудани ҳолати корӣ ва қитъаҳои зарардидаи нақби обёрии Данғара бо пешбини чорабиниҳои таъмири [Матн] / Тоирзода С.Т. // Маҷаллаи назариявӣ ва илмию истеҳсолии “Кишоварз”-и Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур №3 (100). – Душанбе, с. 2023, – С.134-141. – ISSN 2074-5435.

4. Тоирзода С.Т. Методы и технологии мониторинга изменения скорости потока в гидротехнических туннелях [Текст] / Давлатшоев С.Қ., Тоирзода С.Т., Шамсуллоев Ш.А., Мирзоева Б.М., Чақалов С.Х. // Научный журнал «Водные ресурсы, энергетика и экология» Института водных проблем, гидроэнергетики и экологии Национальной академии наук Таджикистана №3(3). – Душанбе, 2023 г, – С. 67-73. – ISSN 2789-0953.

5. Тоирзода С.Т. Метод контроля фильтрационных потоков в основании плотины [Текст] / Давлатшоев С.Қ., Шамсуллоев Ш.А., Тоирзода С.Т., Мирзоева Б.М., Чақалова С.Х. // Научный журнал «Водные ресурсы, энергетика и экология» Института водных проблем, гидроэнергетики и экологии Национальной академии наук Таджикистана №3(2). – Душанбе, 2023 г, – С. 73-82. – ISSN 2789-0953.

6. Тоирзода С.Т. Усулҳои физикаи гармо ва технологияи мониторинги тағйирёбии речаи гидравлики дар нақбҳои гидротехники [Матн] / Тоирзода С.Т. // Паёми Донишгоҳи технологии Тоҷикистон №4/II (55). – Душанбе, с. 2023, – С. 68-76. – ISSN 2707-8000.

7. Тоирзода С.Т. Ҳисоби сарфи масолах, истеҳсол ва назорати сифати корҳои бетонӣ дар сохтмони иншооти гидротехники [Матн] / Тоирзода С.Т. // Маҷаллаи назариявӣ ва илмию истеҳсолии “Кишоварз”-и Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Ш. Шохтемур №2 (103). – Душанбе, с. 2024, – С.206-212. – ISSN 2074-5435.

8. Тоирзода С.Т. Таҳқиқи хусусиятҳои физикию механики массивҳои сангии нақбҳои гидротехники пас аз речаи тӯлонии истифодабарӣ [Матн] / Тоирзода С.Т. // Паёми Донишгоҳи давлатии Данғара, бахши илмҳои табиӣ №2 (32). – Данғара, с. 2025, – С.86-94. – ISSN 2410-4221.

9. Тоирзода С.Т. Исследование физико-механических характеристик скального массива гидротехнических туннелей вследствие длительного режима эксплуатации [Текст] / Тоирзода С.Т., Носиров Н.К. // Научный журнал «Водные ресурсы, энергетика и экология» Института водных проблем, гидроэнергетики и экологии Национальной академии наук Таджикистана №5(2). – Душанбе, 2025 г, – С. 68-73. – ISSN 2789-0953.

Ба автореферати диссертатсия 4 тақризи мусбат ворид шуд:

1. Аз мудирони кафедраи фанҳои муҳандисии Донишгоҳи давлатии Хоруғ ба номи М. Назаршоев, номзади илмҳои техникаи Ҷонмамад Моҳру Тоҳир. Тақризи мусбӣ мебошад, инчунин эродҳои зеринро дорад:

- дар матни тавзеҳотии автореферат баъзан хатогиҳои имлоӣ ва техникаи ба назар мерасанд;

- агар дар бахши муқаддимаи дараҷаи омӯзиши мавзуи мазкур аз ҷониби олимони хориҷӣ хуб дарҷ шуда бошад, ба таҳқиқоти муҳаққиқони ватанӣ камтар ишора шудааст;

- баъзан барои ифодаи як мафҳуми илмӣ соҳа ду истилоҳоти ҳамаъно ба тариқи мувозӣ кор фармуда шудааст.

2. Аз доктори илмҳои техникӣ, и.в. профессор, мудирӣ кафедраи геология ва корҳои маркшейдерии Донишқадаи кӯҳию металлургии Тоҷикистон Самадова Г.М. Тақриз мусбӣ мебошад, инчунин эродҳои зеринро дорад:

- дар автореферати диссертатсия барои арзёбии равшантари вазифаҳои гузошташуда оид ба усулҳои таҳқиқот муфассалтар маълумот пешниҳод мегардид, таваҷҷӯҳпазир мешуд;

- дар матни тавзеҳотии автореферат баъзан хатоҳои имлоӣ ва техникӣ ба назар мерасанд;

- хуб мешуд, агар дар таҳқиқот ҷиҳати татбиқи натиҷаҳои бадастомада дар шароити воқеии иншооти гидротехникӣ пешниҳодҳои мушаххаси муҳандисӣ низ манзур мегардиданд.

3. Аз дотсенти кафедраи геология ва гидроматематологияи Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Шароф Рашидов, доктори фалсафа аз рӯи илмҳои география Ганиев Ш.Р. Тақриз мусбӣ мебошад, инчунин эродҳои зеринро дорад:

- сравнительная динамика потребления воды из регулирующих затворов ирригационного туннеля Дангара в зависимости от проектной мощности и фактической ситуации представлена на рисунке 8, причины и сравнительные факторы не объясняются;

- экономическая целесообразность разработанного метода и предложенных уравнений для определения расхода воды и изменений гидравлического режима в туннелях не установлена.

4. Аз номзади илмҳои техникӣ, мудирӣ озмоишгоҳи “Зилзилатобоварии иншоотҳои гидротехникӣ”-и Институти геология, соҳтмони ба заминчунбӣ тобовар ва сейсмологияи АМИТ Ядгоров Ёдгор. Тақриз мусбӣ мебошад, инчунин эродҳои зеринро дорад:

- дар боби якум масъалаи таҷрибаҳои соҳтмон ва истифодадиҳии нақбҳои гидротехникии Тоҷикистон муфассалтар баррасӣ мегардид, қадр карда мешуд;

- дар расми 13 нақшаи ҷиҳозонидани бофтаи термометрӣ дар нақбҳои оварда шуда, аммо шарҳу тавзеҳи муфассал дода нашудааст.

Муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 ва Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми июни соли 2023, таҳти №295 тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъйин гардидаанд. Интиҳоби муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо дар мавзуи таҳқиқшуда, аз ҷумла таҳлили ҳолатҳои техникии нақби гидротехникии Дангара, таҳқиқоти назарявии конструксияи иншооти обгузаронанда аз таъсири қувваҳои зилзилавӣ,

устувории нақби гидротехникии Данғара дар ҳолати зилзиланокӣ, амсиласозии математикии нақби обгузар дар мисоли НС-1 НБО-и Роғун, ҳифзи бино ва иншоот аз намак ва обҳои зеризаминӣ, таҳқиқи иловаҳо барои истеҳсол намудани сементи усутувор барои иншоотҳои гидротехникӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, деформатсия ва тағйирёбии ҳолати иншоотҳои асосии обгиреҳи Норак, омӯзиши падидаи лоиқабандии обанбори обгиреҳи Норак корҳои илмӣ-таҳқиқотиро анҷом додаанд ва мутахассисони шинохтаи соҳаҳои илми худ маҳсуб меёбанд.

Муассисаи пешбар Донишкадаи энергетикӣ Тоҷикистон дар самти омӯзиши масъалаҳои муҳими соҳаи сохтмони иншоотҳои гидротехникӣ ва иншооти табиноти гидроэнергетикӣ дар кишвар ва берун аз он саҳми назаррас дорад.

Шӯрои диссертатсионӣ қайд мекунад, ки аз тарафи довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқи илмӣ:

- муқаррар карда шудааст, ки регсангҳои свитаи Қизилтош K_{1kz} , алевролитҳои свитаи Обигарми поён K_{1ob} , регсангҳои свитаи Обигарми боло K_{1ob2} ва регсангҳои свитаи Қаракӯз бо қиматҳои миёнаи суръати мавҷи тулонӣ дар минтақаи борфарории фаъл аз 2500 то 3200 м/с, дар минтақаи борфарории заиф аз 3300 то 4800 м/с ва зиёда аз 4800 м/с дар минтақаи чинсҳои вайроннашуда хос аст;

- аз рӯйи натиҷаҳои таҳқиқоти ултрасадоӣ суръати мавҷҳои дарозрӯя (3040 – 4540 м/с) ва мавҷҳои кундалангӣ (1660 – 2500 м/с) муайян карда шуданд;

- пешниҳод карда мешавад, ки ба воситаи усули коркардгардида ва формулаи ҳосилшуда, метавон суръати тағйирёбии сели об ва речаи гидравликӣ дар нақбҳо муайян карда шавад;

- пешниҳод карда мешавад, ки дар оянда системаи худкори ченкунӣ бо ҷойгиркунии силсилавии таҷҳизоти ченкунии ҳароратро барои назорати речаи гидравликии нақби обёрии Данғара истифода гардад.

Аҳамияти назариявӣ таҳқиқ бо он асоснок карда шудааст, ки: хосиятҳои физикию механикӣ (чандирӣ, мустаҳкамӣ ва шаклдигаркунӣ)-и массивҳои атроф бо усулҳои сейсмоакустикӣ ва рӯйпӯшҳои оҳану бетонӣ тавассути мақтаъсозии ултрасадоӣ аз рӯйи рӯйпӯши бетонӣ пас аз истифодабарии тӯлонӣ арзёбӣ гардида, хосиятҳои минтақаҳои заиф ва камшудаи (минтақаҳои ноустувор)-и массивҳои атроф бо истифода аз усули томографияи сеймикӣ дақиқ гардидааст.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар амалия, чунин тасдиқ карда мешавад, ки: системаи назорати дарбии речаи гидравликӣ дар нақбҳои гидротехникӣ ва системаи худкори ченкунӣ барои идоракунии силсилави дар тамоми тӯлнокӣ коркард гардида, барои назорат ва таъмини бехатарии истифодабарии калонтарин нақби ирригатсионӣ дар Тоҷикистон – Нақби обёрии Данғара тавсия дода шудааст.

Инчунин муқаррароти назариявӣ ва амалии мавзӯи мазкур дар кори диссертатсионӣ баррасӣ шуда, натиҷаҳои он дар маводҳои конференсияҳои ҷумҳуриявӣ инъикос ёфта, бо патенти хурди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳимоят ёфтаанд.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки дар ҷараёни гузаронидани таҷрибаҳои геофизикии саҳроӣ дар нақбҳои сохтмони НС-1 ва НС-2-и НБО-и Роғун, натиҷаҳои бадастомада аз ҷиҳати миқдорӣ ва сифатӣ ба маълумоти таҷрибавии таҳқиқоти геофизикии саҳроии қаблан анҷомёфтаи комплекси зеризаминии НБО-и Роғун мувофиқат мекунанд. Корҳои геофизикии саҳроӣ бо дастгоҳи сертификатсияшудаи ЛАККОЛИТ 24М анҷом дода шуданд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ:

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот аз интиҳоби объекти таҳқиқот, муайян намудани мақсад ва вазифаҳо, коркарди маълумотҳои озмоишӣ ва натиҷаҳои корҳои саҳроӣ иборат буда, хулосаҳои илмӣ дар якҷоягӣ бо роҳбарони илмӣ таҳия шудаанд. Ҳамзамон якҷанд тавсияҳои илман асоснок аз ҷониби муаллиф пешниҳод шуда, дар якҷоягӣ бо роҳбарони илмӣ ба танзим дароварда шудаанд. Нашри натиҷаҳои таҳқиқотҳои илмӣ дар шакли мақолаҳо дар ҳаммуаллифӣ ва яккамуаллифӣ анҷом дода шудааст.

Муқаррарот, хулосаҳо ва тавсияҳои илмии дар кори диссертатсионӣ таҳияшуда асоснок мебошанд, мундариҷаи кори илмиро объективона инъикос мекунанд ва бо миқдори зиёди маълумотҳои таҷрибавӣ, натиҷаҳои таҳқиқоти илмӣ, ки шахсан муаллиф ба даст овардааст ва таҳлили муфассал шудааст, мавҷуд мебошанд.

Дар маҷлиси 4-и юни соли 2026-шурои диссертатсионии 6D.KOA-059 қарори сазовор донистани Тоирзода Сухроб Тоир, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисоси 6D074400 – Сохтмони гидротехникӣ ва иншоот (6D074401 – Сохтмони гидротехникӣ) дода шавад.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар шурои диссертатсионии 6D.KOA-059 11 нафар иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм 4 нафар ва номзоди илм 1 нафар аз рӯи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда 6D074401 – Сохтмони гидротехникӣ, ки дар воҳурӣ аз - 11 шахсоне, ки аъзои шуро мебошанд, овоз доданд: "ҷонибдор" - 11, "зид" - нест, "булоғатҳои беътибор" - нест.

Раиси
шурои диссертатсионӣ

Гулаҳмадзода А.А.

Котиби илмии
шурои диссертатсионӣ

Шаймурадов Ф.И.

4 юни соли 2026